NYNORSKSENTERET

Tidleg start

Eller: **Ein start heilt etter planen?**

Anne Marta V. Vadstein
Høgskulelektor
Nynorsksenteret

Bakgrunnen?

- Mange utsette starten til 9. trinn

- Norsk = nynorsk og bokmål
- Meistring
- LK 13 og LK 20

LK 20

1.-2. trinn: Bli lesne for

3.-4. trinn: Lese sjølve og utforske forskjellar i skriving

4.-7. trinn: Prøve ut skriving av eigne sidemålstekstar

NYNORSKSENTERET

Målet er at elevane skal ha **gode ferdigheiter**

og ei **positiv haldning**

til nynorsk når dei startar på ungdomsskulen.

NYNORSKSENTERET

VITENSKAPELIG ARTIKKEL

GOD I BÅDE NYNORSK OG BOKMÅL ALLEREIE PÅ BARNESTEGET?

BENTHE KOLBERG JANSSON
Dosent i norsk, Avdeling for lærerutdanning, Høgskolen i Østfold

benthe.k.jansson@hiof.no

HILDE TRAAVIK
Dosent i norsk, Avdeling for lærarutdanning, Høgskulen på Vestlandet

hilde.traavik@hvl.no

https://nynorsksenteret.no/uploads/documents/NL1_2017_Jansson_Traavik.pdf

NYNORSKSENTERET

Tidleg start

Bodøsjøen skole, Bodø

Ila skole, Trondheim

Finstad skole, Lørenskog

Tidleg start 2

Lone skule, Ådnamarka skule og Ytre Arna skule

NYNORSKSENTERET

Språkløyper

Meny Søk Barnetrinn

Lesesenteret Universitetet i Stavanger

Home / Barnetrinn / Mellomtrinn

Sidemål på mellomsteget. God start med nynorsk.

I pakken Sidemål på mellomsteget. God start med nynorsk vil de få innsikt i kva opplæring på sidemålet inneber og de vil få konkrete tips til korleis de kan arbeide med nynorsk som sidemål på mellomsteget.

Vi startar med ei bevisstgjering kring språk og språkarbeid i den første økta, for deretter å bli kjend med den nynorske barnelitteraturen. Så går vi vidare til korleis ein kan bruke skjønnlitteratur som modelltekst når elevane skal eksperimentere med skriving på nynorsk. I den siste økta går vi nærare inn på ulike skriveoppgåver og korleis ein kan rettleie elevane i skriveprosessen.

Forskingsprosjektet «Tidleg start med nynorsk som sidemål», av Benthe K. Jansson og Hilde Traavik, og liknande prosjekt Nynorsksenteret driv, har gitt kunnskap om nynorskopplæring på mellomsteget.

Gjennom å arbeide med øktene vil de få ny kunnskap om korleis ein kan gje elevane opplæring i nynorsk også i barneskulen. For Kunnskapsløftet er tydeleg på at ein skal undervise i sidemål tidleg. Elevane skal bli lesne for på sidemålet dei to første skuleåra, for deretter å lese sjølve på sidemålet på 3. og 4.trinn. På 5.- 7. trinn skal elevane eksperimentere med skriving på sidemålet.

Dei fem øktene består av:

1. Å snakke saman om språk
2. Erfaringsdeling
3. Litteraturen som språkleg døropnar
4. Å eksperimentere med skriving på nynorsk
5. Meir skriving

Overordna mål:

- Synleggjere at det er viktig å starte med nynorskundervisning på barnetrinnet
- Auke kompetansen om god nynorskopplæring på mellomsteget
- Skape ei forståing av nytteverdien av å kunne lese og skrive på sidemålet

Sentrale spørsmål

- Kvifor nynorsk på mellomsteget?
- Korleis introdusere nynorsk for bokmålselevar på mellomsteget?
- Korleis leggje til rette for gode samtalar om språk og dialekter i klasserommet?
- Korleis formidle positive haldningar til bokmål, nynorsk og ulike dialekter?
- Korleis rettleie den utprøvande skrivinga på ei ny målform?
- Korleis finne bøker som passar

Progresjon

- Snakke saman om språk
- Litteraturen som døropnar
- Skrive sjølv

Film: Språkkvardagen min

I denne korte filmen fortel elevar og tilsette ved Ila skole i Trondheim om språkkvardagen sin.

- Språkkvardagen min

NYNORSKSENTERET

«

-Skriv mykje

-Kontrastiv undervising

-Samarbeid med andre fag

H. Eiksund: Eit tydeleg sidemål for grunnskulen

Nynorsk barnelitteratur

- Nynorskbok.no
- Nynorsksenteret / barneskule / lesing / boktips og lister

- Framtida junior
- Norsk barneblad
- Lesemeister – nynorske bøker

- Åtte tips til nynorske bøker for 5.-7. trinn (Språkløyperfilm)

Teikneseriar

Framsida | **Nynorske teikneseriar** | **Lær å laga teikneseriar** | **Opplegg og lærarressursar** | **Om vevstaden**

Nynorske teikneseriar

Er du på jakt etter gode teikneseriar på nynorsk? På **seriesida** finn du teikneseriar i ulike sjangrar frå mange ulike serieskaparar. Alle seriane er tilgjengelege som PDF-ar til utskrift. **Sjå alle teikneseriane →**

Bjartmann av Øystein Runde

Cordelia av Johanne Eikå Bergill

Spå

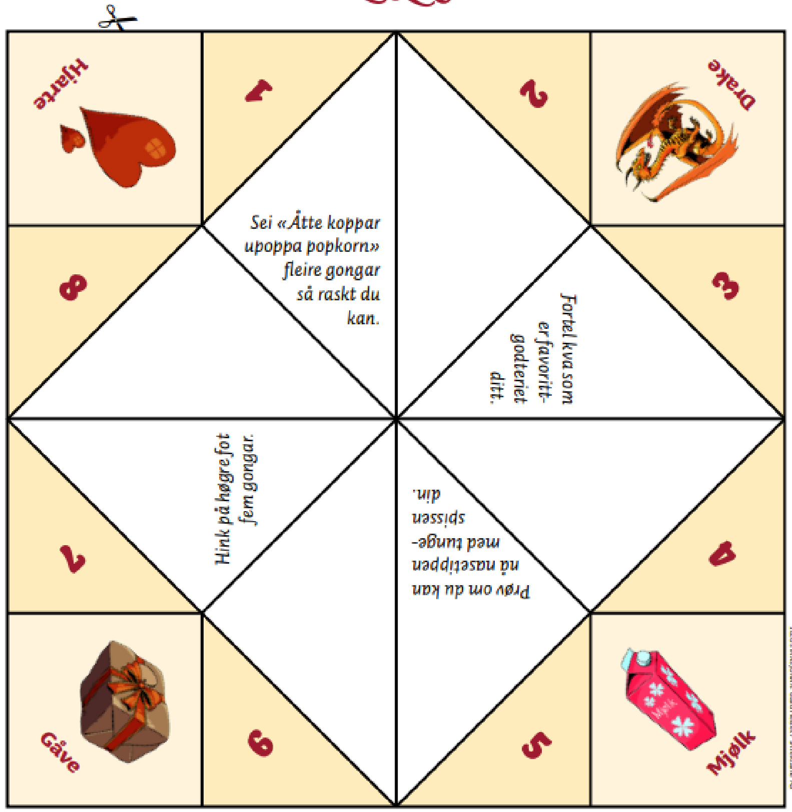

❶ Skriv ut arket. ❷ La elevane skrive på fire oppgåver sjølve i dei tomme rutene. ❸ Klipp ut og brett spåen.
❹ To og to spelar. Ein styrer spåen (styrar), ein vel ruter (veljar). ❺ Veljaren vel eitt av dei fire kvadrata på toppen. Styraren stavar ordet medan han brettar spåen ut og inn med fingrane. ❻ Hald spåen open. Veljaren vel eit tal inni spåen. Styraren tel opp til talet veljaren valde, samtidig som han brettar spåen ut og inn med fingrane.
❼ Gjer om att førre punkt eit par gonger. ❽ Den tredje eller fjerde gongen veljaren vel eit tal, opnar styraren spåen og les instruksjonen. Veljaren gjer det som står i instruksjonen.

NYNORSKSENTERET
NASJONALT SENTER FOR NYNORSK I OPPLÆRINGA

Springediktat

https://nynorsksenteret.no/barneskule/sidemal-5-7-trinn/springediktat

TO VENN
VED ELVA
AV ERNA OSLAND
TIL KAUTOKEINO
AV ERNA OSLAND

Insektspodden –

podkast som forskingsrapport

- 7. trinn ved Sjøstrand skole

- Tverrfagleg
- Planlegging og gjennomføring

- Ressurs om å lage podkast

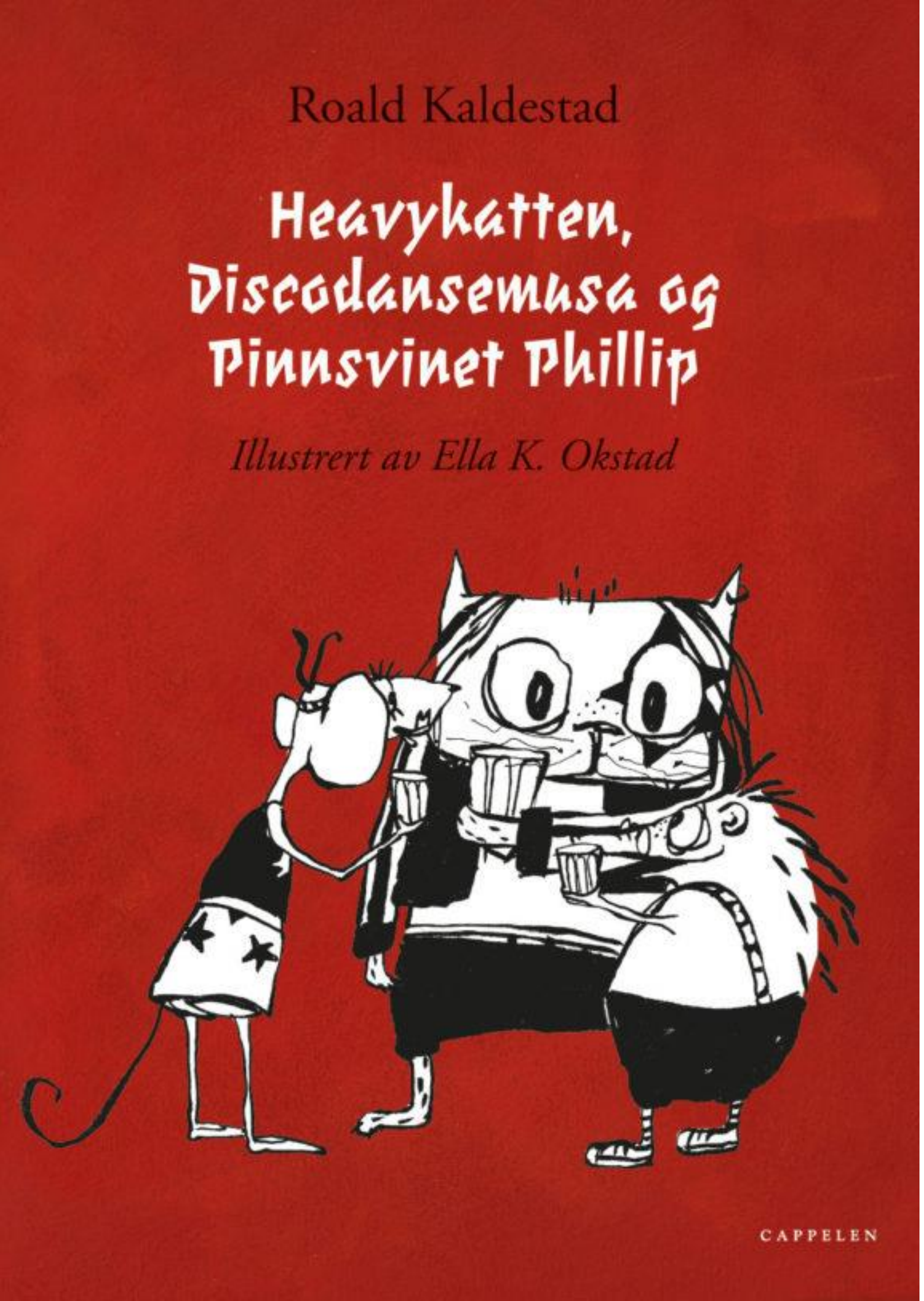

Skriv ein rockesong

-Tips til korleis finne rimord

-Syng med-akkompagnement

-Tverrfagleg musikk og norsk

NYNORSKSENTERET

Læraren

- Rollemodell
- Bevisst på eigen kompetanse?
- Ordboka – eit nederlag eller ein ressurs?
- Foreldresamarbeid

Ordbok.uib.no

NYNORSKSENTERET

LA-feltet (Language Awareness)

1. Dynamisk
2. Samtalande
3. Utforskande
4. Kunnskap og uavhengigheit
5. Engasjement

Søfteland, 2021, s. 126

- Den vaksne mellom boka og barnet

Korleis lese høgt, uansett kva dialektbakgrunn du har?

anne.marta@nynorsksenteret.no

NYNORSKSENTERET
NASJONALT SENTER FOR NYNORSK I OPPLÆRINGA